

10. august 2009

Projektbeskrivelse

De etniske minoriteters valgdeltagelsen ved kommunalvalget 2009

Kasper Møller Hansen og Yosef Bhatti

Institut for Statskundskab, Københavns Universitet

En vigtig parameter for nydanskernes integration er deltagelse i det politiske liv, idet det giver den enkelte mulighed for at få indflydelse på egne forhold og udviklingen i samfundet generelt. Valgdeltagelsen er desuden et udtryk for demokratisk legitimitet, og hvis enkelte grupper ikke deltager i valgene, mister det politiske system sin demokratiske legitimitet. Det betyder blandt andet, at det mandat politikerne udstyres med på valgdagen svækkes, som igen kan være med til at mindske borgerens accept af politiske beslutninger og deres identifikation med det politiske system.

Da valgdeltagelsen er så vigtig, er det centralt at skabe indblik i de processer og faktorer, som påvirker valgdeltagelsen. Hvad er det, som kan forklare, om borgerne stemmer eller ej? Og specielt hvordan kan man forklare variationen i valgdeltagelse mellem forskellige etniske grupper?

Kommunalvalget er en særligt egnet ramme for at analysere valgdeltagelsen blandt forskellige etniske grupper, fordi man ikke behøver at have dansk statsborgerskab for at opnå stemmeret til kommunalvalgene. Kommunalvalgene er altså det første reelle valg, som nydanskere har mulighed for at stemme til. Desuden giver den kommunale variation mulighed for skabe forklaringer på tværs af kommunernes forskelligheder.

Som følge af kommunalreformen er der sket en række lokale forandringer. Forandringer som også kan påvirke valgdeltagelsen. Dette projekt vil således kunne afdække udviklingen i den lokale valgdeltagelse, som er en vigtig parameter for den lokale integration.

Tidligere undersøgelser

Forskere fra Aarhus Universitet gennemførte i samarbejde med Århus og Københavns kommuner i 1997 en registerbaseret undersøgelse af valgdeltagelsen i de to kommuner. I 2001 blev der med støtte fra det daværende Indenrigsministerium gennemført en registerbaseret undersøgelse af valgdeltagelsen i 25 kommuner, herunder Århus og Køben-

havns kommuner. I alt omfattede denne sidste undersøgelse omkring 1,4 mio. personer, herunder omkring 93.000 indvandrere og efterkommere fra tredjelande.

I relation til de etniske minoriteter viser analyserne af valgdeltagelsen i 1997 og 2001, at der er to overordnede faktorer, som påvirker valgdeltagelsen: en individuel og en kollektiv (Elklit m.fl. 2000; 2005). De individuelle faktorer er det at opnå dansk statsborgerskab, fuldføre en dansk uddannelse, at være selverhvervende (i beskæftigelse), samt hvor lang tid personen har ophold sig i Danmark. De kollektive faktorer er blandt andet, om der er opstillede egnede kandidater til kommunalvalget, og generelt hvordan den specifikke etniske minoritet er blevet mobiliseret i lokalsamfundet. Denne mobilisering af lokalsamfundet er dog ikke blevet testet statistisk i tidligere undersøgelser. Dette projekt vil således som noget nyt koble valgdeltagelsen med den geografiske informations kode GIS (Global Information System) for at analysere, om koncentrationen af forskellige grupper påvirker valgdeltagelsen. Tillige vil det være muligt at estimere effekter af afstanden til afstemningsstedet i relation til valgdeltagelsen. Udover at analysere faktorerne anvendt ved tidligere studier ønsker vi således specifik at studere den lokale mobiliserings betydning. Nye internationale studier har netop peget på, at lokalsamfunds evne til at socialisere etniske grupper til at stemme er helt central for at forstå niveauet af valgdeltagelse hos denne gruppe (Cho m.fl. 2006).

Ny undersøgelse

I almindelighed er det vanskeligt at gennemføre undersøgelser af nydanskere, fordi det er svært at etablere kontakten, og fordi kommunikationen ofte besværliggøres af sprogproblemer. I sammenligning hermed sikrer de registerbaserede undersøgelser, at man får oplysninger om alle valgberettigede og om deres adfærd i forbindelse med valget. Der knytter sig derfor en meget større sikkerhed til disse oplysninger om valgdeltagelsen end til de fleste andre typer af oplysninger om nydanskere i Danmark. Samtidig betyder det store antal personer, som undersøgelsen omfatter, at det er muligt at lave detaljerede analyser for de enkelte etniske grupper, og at det også er muligt at analysere enkelte etniske grupper i enkelte kommuner. Det giver et langt mere dækkende billede af valgdeltagelsens rødder end andre typer af undersøgelser. Svagheden ved denne type undersøgelse er selvfølgelig, at man kun kan få oplysninger om de socio-demografiske egenskaber, ikke om holdninger og motiver. Den sidste type af oplysninger er dog under alle omstændigheder vanskelige at indsamle blandt nydanskere.

Det foreslås, at alle kommuner opfordres til at deltage i undersøgelsen. Oplysningerne om valgdeltagelsen skal kodes umiddelbart efter valget i de enkelte kommuner, inden valgbøgerne destrueres. Således skal kommunerne bidrage med oplysninger om alle valgberettigede personer i deres kommune, da oplysningerne ikke foreligger elektronisk. Som minimum bør dog deltage en væsentlig del af de 25 kommuner, der deltog i undersøgelsen i 2001 for at kunne sammenligne udviklingen. I tabel 1 fremgår en oversigt over de 25 kommuner. Lidt over halvdelen af de 25 kommuner er blevet lagt sammen med andre kommuner, men dette problem skulle være forholdsvis enkelt at løse, idet bopæl kan opgøres på gamle kommuner. Ved at inddrage alle landets 98 kommuner i projektet er det muligt at lave en benchmark for valgdeltagelsen for de enkelte kommuners forskellige befolkningsgrupper og vurdere, hvordan de enkelte kommuner klare sig sammenlignet med andre tilsvarende kommuner.

Enkelte afstemningssteder er gået over til elektroniske valgbøger, disse burde kunne inkluderes omkostningsfrit i undersøgelsen, idet der ikke er behov for manuel kodning af enkeltindviders deltagelse.

Efter indsamling af data om valgdeltagelse skal Danmarks Statistik sammenkoble oplysningerne med andre informationer fra de offentlige registre. Derudover planlægges det at indsamle mere konkrete oplysninger om valgenes forløb i de kommuner, som vælger at deltage i registerundersøgelsen: Hvilke nydanske kandidater opstiller, hvorledes er valgkampen forløbet etc.? Dette arbejde vil blive udført af studentermedhjælpere ved Institut for Statskundskab.

Endelig søges 2009-undersøgelsen sammenkoblet med de to tidligere undersøgelser fra 1997 og 2001. Dette giver mulighed for at følge individer over tid, hvilket giver et forbedret billede af, hvordan individer der ikke tidligere stemte, kan mobiliseres.

Projektet vil dels blive afrapporteret ved en selvstændig rapport om nydanskernes valgdeltagelse med særlig henblik på de ændringer, der er sket over tid. Rapporten vil også gøre det muligt at sammenligne mobiliseringen af nydanskere i de enkelte kommuner. På baggrund af rapporten vil det endelig være muligt at overveje, hvorledes valgdeltagelsen på længere sigt vil kunne øges. Derudover afrapporteres gennem en international videnskabelig artikel publiceret i et internationalt tidsskrift.

Det praktiske arbejde i forbindelse med undersøgelsen er meget stort, og der er involveret mange instanser. Det forventes, at vi tre måneder efter at have fået adgang til data-materialet hos Danmarks Statistik vil kunne have første udkast til rapport. Den videnskabelige artikel vil i udkast kunne forventes efter 6 måneder.

Projektet ledes af lektor, Ph.d., Kasper Møller Hansen i samarbejde med Ph.d.-studerende Yosef Bhatti, Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Referencer

Dele af denne beskrivelse bygger på en tidligere projektbeskrivelse af Lise Togeby.

Jørgen Elklit, Birgit Møller, Palle Svensson & Lise Togeby (2005) Gensyn med sofa-vælgerne: Valgdeltagelse i Danmark. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.

Jørgen Elklit, Birgit Møller, Palle Svensson & Lise Togeby (2000) Hvem stemmer - og hvem stemmer ikke? Aarhus: Magtudredningen.

Wendy K. Tam Cho, James G. Gimpel & Joshua J. Dyck (2006) Residential Concentration, Socialization, and Voter Turnout. *Journal of Politics* 68, 1. pp. 156-167.

Tabel 1: Kommuner i valgdeltagelsesundersøgelsen, efter størrelse:

Kommune-nummer (tidl)	Kommune	Ny kommune efter kommunalreformen (2006)
101	København	
751	Århus	
461	Odense	
851	Aalborg	Ålborg
157	Gentofte	
731	Randers	Randers
217	Helsingør	
657	Herning	Herning
173	Lyngby-Taarbæk	
813	Frederikshavn	Frederikshavn
153	Brøndby	
787	Thisted	Thisted
165	Albertslund	
163	Herlev	
397	Vordingborg	Vordingborg
727	Odder	
805	Brønderslev	Brønderslev-Dronninglund
183	Ishøj	
449	Nyborg	Nyborg
663	Ikast	Ikast-Brande
613	Hedensted	Hedensted
367	Nakskov	Lolland
389	Stevns	Stevns
713	Hinnerup	Favrskov
271	Vallø	Stevns